

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΤΩΝ ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ.

(Συνέχεια).

Σαπφῶ Λεοντιάς. Ἀποδοῦσα τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ προσκλήσει αὐτῆς εἰς τὸ συμμετέχειν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου εἶπεν, ὅτι φρονεῖ ἀναγκαίαν τὴν ἐπὶ 4 ἔτη διδασκαλίαν τῶν παιδῶν ἐν τῷ προκαταρκτικῷ ἢ προπαιδευτικῷ, κατ' αὐτὴν, σχολεῖω, εἰσαγομένων ἐν αὐτῷ τὸ ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Κατ' αὐτὴν, ἡ γραμματικὴ τοῦ Γεράκη εἶναι λίαν ἐλλιπὴς διὰ τε ἄλλα καὶ διότι δὲν περιλαμβάνει ἐν παρενθέσει καὶ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας τοῖς νέοις ἀρχαίους τύπους πρὸς ἀπλὴν γνῶσιν τῶν μαθητῶν καὶ διάκρισιν. Ἐπειδὴ ὅσοι τῶν μαθητῶν προβῶσιν εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἀρχαίας, ὥς ἄπειροι τούτων, χαλεπῶς συνοικειωθήσονται αὐτοῖς. Πρὸς διδασκαλίαν δὲ τῆς νέας γλώσσης ἐν τῷ σχολεῖῳ τούτῳ δεόν νὰ συνταχθῇ κατάλληλος χρηστομάθεια περιέχουσα ἐν παραφράσει τεμάχια ἐκλεκτὰ καὶ λόγους ὁλοκλήρους τῶν τῆς ἀρχαίας ἀπὸ τε τῶν Γνωμικῶν καὶ Ἀποφθεγμάτων καὶ μύθων καὶ ἀπὸ τοῦ Ξενοφώντος, Λυσίου καὶ Ἰσοκράτους· ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου. Διότι ἐπὶ τούτων οἱ παῖδες δύνανται μὲν ἐκμανθάνειν τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, θησαυρίζουσι δὲ ἐν τῇ ψυχῇ παιδαγωγικώτατα καὶ τοῦ ἥθους μάλιστα οἰκοδομητικὰ νοήματα, ὅπερ οὐ δυνατόν γενέσθαι ἐν συγγραφαῖς τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης ἢ καὶ ἐν μεταφράσεσιν, ὅσον κεκαλλιεπημέναι καὶ ἐπιτηδείως ἐξεργασμέναι καὶ ἂν ᾧσιν. Οὐκ ἀποδέχεται τὴν ἐν τῇ χρηστομαθείᾳ χρῆσιν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων

ἀπαραφράστων, ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ νὰ μεταλαμβάνωσι καὶ οἱ τοῦ προκαταρκτικοῦ Σχολείου μαθηταὶ τοῦ κλασσικοῦ τῶν ἀρχαίων ὅρους· διότι τότε θὰ ἐμμένωμεν εἰς τὸ διδάσκειν τοὺς παῖδας τοῦ λαοῦ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, ὥς μέχρι τοῦδε συμβαίνει, ἀλλ' ὅπερ ἤδη ἄσκοπον ἀπεδείχθη.

Σάββας συμφώνως τῇ προλαλησάσῃ θεωρεῖ ἀρκοῦντα 4 ἔτη. Προτείνει δὲ διὰ τὸ τυπικὸν μέρος τῆς γραμματικῆς νὰ συνταχθῇ ὑπὸ τῶν δυναμένων ὕλη εἰς σύνταξιν καταλλήλου πρὸς ἀνάγνωσιν χρηστομαθείας.

Ἰσηγόνης θεωρῶν τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀρκοῦσαν εἰς ἀνάπτυξιν τῶν παιδῶν, νομίζει καλὸν νὰ συνταχθῇ χρηστομάθεια ἐκ τῶν ἀπλουστέρων εἰς τὰ δύσκολα, ὥστε κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τοῦ αὐτοτελοῦς τούτου δημοτικοῦ σχολείου νὰ διδάσκηται ὁ Χρυσόστομος· διότι ἄλλως πῶς θὰ ἐννοῇ ὁ παῖς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ σπανίως ἀπαντῶντα ἐν τῇ ὁμιλίᾳ; Νὰ συνταχθῇ δὲ καὶ γραμματικὴ πληρεστέρα τῆς τοῦ Γεράκη.

Σάββας ἀντιφρονῶν πρὸς τὸν προλαλήσαντα λέγει ὅτι αἱ ἀπαντῶμεναι ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ λέξεις ἢ φράσεις τῆς ἀρχαίας εἶναι ἐξαιρέσεις, καὶ πᾶς τις δύναται διὰ τῆς χρήσεως καὶ τῆς συνεχοῦς ἐξεως νὰ τὰς μάθῃ.

Εὐσταθόπουλος ἐρωτᾷ ἂν πρέπη νὰ διαιρεθῇ ἡ παρ' ἡμῖν ἐκπαίδευσις ἢ νὰ μένωμεν ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως· διότι αὐτοτελὴς δημοτικὴ παιδείυσις δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἐν τῇ τριπλῇ διαιρέσει. Τὸ δὲ ἔλλ.

Σχολεῖον προπαρασκευαστικὸν μόνον διὰ τὸ Γυμνάσιον κατήντησεν, οὐδὲν δὲ πλέον συνεισφέρει εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ Δημ. Σχολείου ἀπολυομένους παῖδας. Τοῦναντίον μάλιστα παρακωλύει, διότι πλὴν τῆς Ἀττικῆς Γραμμ. ἐπὶ ὀλίγου ἀρχαίου κειμένου ἐλάχιστά τινα ἐπὶ πλέον διδάσκονται. Ὅθεν καλὸν νὰ ἀρθῇ τὸ κώλυμα τοῦτο καταργουμένης τῆς τριπλῆς διαιρέσεως.

Πρόεδρος ἀποκρίνεται· ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης καταστάσεως πρέπει νὰ μένωμεν· διότι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα Κυβέρνησις, ἵνα μεταρρυθμίσωμεν τὸ καθεστὸς ἄρδην· διαιρούμεν ὅμως τὴν παρ' ἡμῖν ἐκπαίδευσιν εἰς ἀνωτέραν καὶ κατωτέραν. Ὡς πρὸς τὴν ὕλην δὲ συμφωνῶν πρὸς τὴν κ. Σαπφῶ παραδέχεται τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν χρηστομάθειαν κατὰ ὁμαλὴν παράφρασιν.

Εὐσταθίου ἐπειδὴ ἡ νέα Ἑλληνικὴ κατ' εἶδος μᾶλλον τῆς ἀρχαίας διαφέρει, εἶναι δὲ ἡ αὐτὴ καθ' ὕλην καὶ ἀπ' ἐκείνης ἅπαντα τὸν λεκτικὸν πλοῦτον ὀρύεται, δεόν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ νὰ συμβαδίζῃ ἡ ἀρχαία πρὸς τὴν νέαν· εὐκολώτατα δὲ δύνανται νὰ διδαχθῶσι πολλὰ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων δι' ἀπλῆς ἐκασταχοῦ παραφράσεως ἢ μεταθέσεως λέξεων. Νομίζει δὲ ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ν' ἀπαλλοτριωθῶμεν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου λόγου· διότι ἐν αὐτῷ ἐπαιδεύθη καὶ παιδεύεται ἅπαν τὸ ἔθνος πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς.

Βοττζίδης παραδέχεται τὸ ἀρχαῖον κείμενον ἐν ὁμαλῇ παραφράσει καὶ συνιστᾷ τὴν γραμματικὴν τοῦ Γεράκη ὡς ἐπαρκῆ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Πρὸς κατανόησιν δὲ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγινωσκομένων φρονεῖ, ὅτι ἀρκεῖ ἡ γραμματικὴ τῆς νεωτέρας γλώσσης μετὰ παραρτήματος καὶ τῶν ἀρχαίων τύπων καὶ μετὰ χρηστομαθείας περιεχούσης κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος καὶ τεμάχια ἐκ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων.

Π. Γρηγοριάδης ἀσπάζεται τὸ μέχρι τοῦδε σύστημα καὶ τὴν γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὴν ὑπὸ τοῦ Α. Σακελ-

λαρίου· ἐνιστάμενος δὲ πρὸς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν, ὅτι δὲν ἐκανονίσθη εἰσέτι, παραδέχεται τοὺς τύπους τῆς ἀρχαίας· πρὸς τοῦτο δὲ ἀνέγνω διατριβὴν (ἣν ἔλαβεν εἰς ἐπεξεργασίαν).

Ἀλέξ. Νικολαΐδης ἀπαντῶν πρὸς τὸν προλαλήσαντα διίσχυρίζεται ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑπάρχει ἀρκούσα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδὸς, ἥτις διὰ ταύτης δεόν νὰ γίνηται τῆς γλώσσης, ὡς μητρικῆς. Ἡ δὲ γραμματικὴ τοῦ Γεράκη τὰ μάλιστα συντελεῖ διὰ τῶν γραπτῶν αὐτῆς ἰδίως γυμνασμάτων πρὸς διδασκαλίαν τῆς γλώσσης, ὡς πρὸς τὴν παρούσαν αὐτῆς κατάστασιν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ βεβαίως θὰ γείνη χρεῖα πληρεστέρας γραμματικῆς, διότι ἡ νέα γλῶσσα ὁσημέραι βελτιοῦται προσεγγίζουσα τῇ ἀρχαίᾳ· ἀλλὰ καὶ τότε ἀνάγκη νὰ φυλαχθῇ ἡ τοῦ Γεράκη μέθοδος· ὥστε πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτοτελοῦς δημοτικοῦ σχολείου διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς καθομιλουμένης γλώσσης καὶ τῆς παραδοχῆς τῆς γραμματικῆς τοῦ Γεράκη ἀνάγκη οἱ Διδάσκαλοι νὰ ἦναι εὐμέθοδοι περὶ τὸ διδάσκειν. Ἐστῶσαν λοιπὸν κείμενα ἐκ τῶν ἀρχαίων μὲν, διὰ τὸ μορφωτικόν, ἀλλ' ἀπλᾶ εἰς ἀνάγνωσιν μετὰ παραφράσεως εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς καθαρεύουσαν γλῶσσαν.

Ἰσηγόνης καὶ περ παραδεχόμενος τὴν ἀρχαίαν γραμματικὴν, προτείνει ὅμως τὴν σύνταξιν γραμματικῆς καταλληλοτέρας, ἐπειδὴ ἡ νεωτέρα μόνον κατὰ τοὺς τύπους διαφέρει τῆς ἀρχαίας.

Μ. Γρηγοριάδης θεωρῶν τὴν γραμματικὴν τοῦ Γεράκη ἀνεπαρκῆ προτείνει νὰ συνταχθῇ γραμματικὴ καταλληλοτέρα καὶ χρηστομάθεια ἐκ τεμαχίων ἐκλεκτῶν τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν καθαρεύουσαν παραπεφρασμένων.

Ι. Παπαδάκης συνιστᾷ θερμῶς τὸ δημοτικὸν τοῦτο σχολεῖον εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν διδασκάλων αὐτοῦ. Παρακαλεῖ δὲ νὰ μελετήσωσιν ἐμβριθέστερον τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Γεράκη γραμματικὴν οἱ ἀντιφρονούντες, καὶ νὰ μὴ ἀποφαίνωνται κατ' αὐτῆς ἐκ προκαταλήψεως.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ

7 Δεκεμβρίου 1874.

Μετὰ τὴν συνήθη ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προγενεστέρας δευτέρας συνεδριάσεως τοῦ Συλλόγου καὶ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν παρελθόντων ὁ Κ. Α. Καραγιάννης ἐνώπιον 16 μελῶν ἔλεξε τοιάδε :

Α. Καραγιάννης. Κατὰ τὴν προγενεστέραν συνεδρίαν ἀνεπτύχθησαν τρεῖς γνώμαι· καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Γραμματικὴ ἀποβαίνει βλάβης μᾶλλον ἢ ὠφελείας παρὰ τὴν εἰς μαθητὰς αὐτοτελοῦς δημοτικοῦ σχολείου· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἡ καθομιλουμένη ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἀκατάλληλος, ὅτε ἄμορφος ἔτι οὖσα καὶ ἀκανόνιστος· κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἡ μὲν ἀρχαία γλῶσσα οὐδόλως συνάδει πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοτελοῦς δημοτικοῦ σχολείου, ἡ δὲ γραμματικὴ τῆς καθομιλουμένης εἶναι ἀνεπαρκὴς εἰς ἐξηγήσιν ἀπάντων τῶν γραμματικῶν φαινομένων τῆς ὁσημέραι βελτιουμένης γλώσσης. Ἀσπαζόμενος δὲ ὁ κ. Καραγιάννης τὴν πρώτην τῶν γνωμῶν παρατηρεῖ ὅτι ἡ καθομιλουμένη κέκτεται ἀρετὰς πλείονας πάσης ἄλλης τῶν ζώσων γλωσσῶν. Εἰ δὲ τοῦτο μὴ ἦτο ἀληθές, θὰ ἐξηλέγχοντο ἐπιπόλαιοι τόσοι σοφοὶ Εὐρωπαῖοι, οἵτινες οὐ μόνον προέτειναν, ἀλλὰ καὶ ἀνενδότως ἐργάζονται, ὅπως καταστήσωσιν αὐτὴν διεθνῇ· ἀλλὰ τοιαύτη οὖσα δύναται νὰ ἔχῃ χρησιμότητα καὶ γραμματικὴν ἰδίαν, ἀτελεστέραν μὲν, ἔστι, ἐπὶ τοῦ παρόντος, πληρε-

στέραν δὲ ἐν τῇ προβάσει τοῦ χρόνου καὶ τῇ τῆς γλώσσης προόδῳ. Δὲν παραδέχεται δὲ τὴν τρίτην τῶν γνωμῶν, ὡς προφανῶς ἀνεπαρκὴς νὰ ἐξηγήσῃ τὰ : ἔχω γράψῃ, ἤβελον γράψῃ, θὰ εἶχον γεγραμμένον, ἄς φύγῃ, δὲν θέλω νὰ φάγω, τοὺς εἶδα, τοὺς ἔδωκα, καὶ ἄλλα μυρία εἰς τὸ συντακτικὸν μάλιστα μέρος τῆς γραμματικῆς ἀναφερόμενα, ἐκτὸς ἂν συνταχθῶσι γραμματικαὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν λαλουμένην. Ἄλλ' ἡ ἐκ παραλλήλου αὕτη μέθοδος, ὠφέλιμος οὖσα εἰς μαθητὰς ἀνεπτυγμένους, εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον φιλοσοφικὴ εἰς μαθητὰς δημοτικοῦ σχολείου. Φρονεῖ προσέτι ὁ κ. Α. Καραγιάννης ὅτι, μεταρρυθμιζομένων τῶν δημοτικῶν σχολείων κατὰ τὴν πρώτην τῶν γνωμῶν οἱ μαθηταὶ μανθάνοντες καθ' ἑκάστην δι' ἀκριβοῦς ἐρμηνείας τὴν ἀληθῆ σημασίαν 5—6 λέξεων συνήθων καὶ ἀσκούμενοι ἀνέτως εἰς συνθέσεις ἀναλόγους τῶν δυνάμεων τῶν κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνων, θν κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα ὀφείλον ν' ἀναλίσκωσιν εἰς γραφὴν καὶ ἀντιγραφὴν παλαιῶν καὶ καθαρῶν ἐξηγήσεων, θὰ προσπορίζωνται ἐν διαστήματι ἕξ ἐτῶν ἐφόδια ἐξαιρετὰ καὶ πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον καὶ πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν.

Διασκεψαμένων τῶν μελῶν ὀλίγα τινὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς καθομιλουμένης γλώσσης παρῆλθεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ Πρόεδρος διέλυσε τὴν συνεδρίαν.

(ἔπεται τὸ τέλος).